

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»

Рада молодих учених Університету Ушинського

Історико-філологічний факультет

Кафедра всесвітньої історії та методики її навчання

«ІСТОРИЧНА НАУКА В УМОВАХ ВІЙНИ ОЧИМА ЗДОБУВАЧІВ
ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА МОЛОДИХ УЧЕНИХ»

25 квітня 2025 року

Збірник матеріалів

Всеукраїнської наукової конференції
здобувачів вищої освіти і молодих учених

Одеса

УДК 930.2 + 930.85 + 94
I-90

DOI: <https://doi.org/10.24195/978-617-7790-55-5-2025>

*Рекомендовано вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №17 від 26 червня 2025 р.)*

Рецензенти:

Гончарук Т. Г. – доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії України та спеціальних історичних дисциплін Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Атаманюк З. М. – доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Історична наука в умовах війни очима здобувачів вищої освіти та молодих І-90 учених : збірник матеріалів Всеукраїнської наукової конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених. Одеса : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2025. 117 с.

ISBN 978-617-7790-55-5

До збірника увійшли матеріали всеукраїнської наукової конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених, присвяченої дослідженню наступних концептуальних питань сучасної історичної науки: методологія та історіографія історичних досліджень, головні аспекти розвитку суспільств Стародавнього світу та Середніх віків, проблеми Нової та Новітньої історії, концепт історичної пам'яті в умовах війни, історія міжнародних відносин, історія військової справи.

Матеріали, подані у збірнику будуть корисними для науковців, освітян та всіх хто прагне вдосконалити освітній процес та сприяти розвитку сучасної історичної науки.

УДК 930.2 + 930.85 + 94

Зміст

Методологія та історіографія історичних досліджень

Вербицький М.О. The origins of the cultural crisis of the 20th century and its civilizational dimension	6
Ковальський С. В. Концепція фронтиру Ф. Дж. Тернера в контексті цивілізаційної теорії	10
Окорокова В. В. Fundamentals of the phenomenological approach in the methodology of historiography	14

Головні аспекти розвитку суспільств

Стародавнього світу та Середніх віків

Добролюбська Ю. А. Шерефеддін Сабункуоглу та розвиток хірургії османської доби	19
Жимолостнова В. В. Передача і адаптація візантійських культурно-освітянських традицій у халіфатах Близького Сходу	24
Курик Н.С. Медицина цивілізації Майя: віра, лікарські рослини та магічні практики	30

Проблеми Нової та Новітньої історії

Бессонов Р. О. Археологічна діяльність Т. Е. Лоуренса на Близькому Сході	35
Варкан Н. С. Значення діяльності Індіри Ганді у розвитку економіки Індії	44
Половенко Н. А. Історія освіти пуритан США в епоху Нового часу	49

світу, має низку недоліків. Її критикують за спрощення історичних процесів, романтизацію фронтиру, виражений європоцентризм, маргіналізацію таких груп, як корінні народи, афроамериканці та жінки, а також за недооцінку глобального контексту та системних чинників формування американської цивілізації [4; 5].

Концепція фронтиру Ф. Тернера, викладена в 1893 р., залишається актуальною для аналізу цивілізаційних процесів, зокрема в контексті сучасних викликів, таких як глобалізація, міграція та гібридні війни. Вона пропонує універсальну модель для розуміння зон контакту, де взаємодія між різними культурами та середовищем породжує нові соціальні, політичні й культурні форми. Для України, як історичного й сучасного прикордоння між цивілізаціями, теорія Ф. Тернера є цінним інструментом осмислення формування національної ідентичності та адаптації до умов держави, що розташована на міжцивілізаційному перехресті.

Література

1. Das J.D., Tendler J. The Analysis of Frederick Jackson Turner's The Significance of the Frontier in American History. Routledge, 2017. 96 p.
2. Turner F. Significance of the Frontier in American History (1893). *Selected Essays of Frederick Jackson Turner. Frontiers and Sections*. Prentice-Hall, 1961. 171 p.
3. Turner F. The Frontier in American History. BiblioLife, 2008. 201 p.
4. Frontier Thesis of Frederick Jackson Turner. *Weber State University*. URL: https://faculty.weber.edu/kmackay/frederick_jackson_turner.htm
5. Woodward C. How the Myth of the American Frontier Got Its Start. *Smithsonian Magazine*. February, 2023. URL: <https://www.smithsonianmag.com/history/how-myth-american-frontier-got-start-180981310/>

DOI: <https://doi.org/10.24195/978-617-7790-55-5-2025-2>

Окорокова В. В.

Fundamentals of the phenomenological approach in the methodology of historiography

Among the entire range of scientific studies of social reality, a special place is occupied by the phenomenological approach, whose scientists used the concept of "social reality" to denote a special type of reality. The significance of these studies in modern science is significant, because it was phenomenologists who laid the

foundations for the study of social reality in connection with the activities of the person himself, his consciousness in the light of the social world.

Phenomenology is one of the philosophical movements of the 20th century, focusing on the premise-free description of the experience of the cognitive consciousness that immanently constitutes the objective world and the identification of essential ideal features in it, in the words of Husserl: “the comprehension of mental life”. In other words, according to Davydenko V., “an immanent phenomenon,” such as a mental act, should be considered as containing three elements: content, subject, and presentation” [2, c. 134].

Phenomenology proceeds from the fact that pre-modern societies had a fairly significant degree of integration. As a result, people have always lived, as it were, in one world: social phenomena, simultaneously assimilated and created in the process of people's communication, were accepted by everyone, because they represented a kind of their "home world". It was essentially the same both at work and in the family. Everyone perceived this world as self-evident, in which his place and role were clearly defined. In modern society, people are faced with the pluralization of life worlds primarily due to the leap in the division of labor. Therefore, social phenomena constructed by people acquire ambiguity. Hence, the main task of the phenomenological approach is not to study society, but to reveal the intersubjectivity of the structure of social reality, the constitution of the social world. The phenomenological concept of historical writing offers a structural method of historical research, based on a reflective method of correlating empirical material with structure.

Its root phenomenological concept comes from the ideas of E. Husserl, whose belief about the “world of life” as the light of our subjective everyday evidence, which conveys scientific objectivity. “We are obliged to refuse to reveal the transcendental sense to the world, and to reveal it in its fullest concreteness, since it is the remaining light that is constantly present for all of us” [1, p. 195]. The world of life is a sum of stark evidence that determines the shape of orientation and human behavior. Thus, the

world of life is the sphere of what is obvious to everyone, the area of human achievement, which is accepted as incredibly meaningful and practically tested frameworks. The evidence of the living world has the status of a *cob* in the sense that people do not make special efforts to master the living world (to the contrary, which can be cited from the cultural world), it appears as given.

For E. Husserl, the philosophical understanding of the life world is a prerequisite for developing a general idea of the system of human knowledge, including scientific knowledge. In his opinion, individuals see the world as ordered. For them, the social world appears well-organized and structured. However, people are not aware that it is they who order it in a certain way. Followers of E. Husserl's phenomenological approach developed the doctrine of the "life world", and in addition, contributed to the development of the very concept of "social reality" in the direction of sociology, which thereby contributed to the conceptualization of such a direction as phenomenological sociology. In this case, we are talking about its author, the Austrian sociologist and philosopher A. Schütz. Among the thinkers he respected, it is worth noting E. Husserl (as his teacher) and M. Weber (the founder of understanding sociology) [3, c. 10].

In the social world, A. Schütz drew a line between social reality that can be experienced directly ("the surrounding world") and social reality beyond immediate visibility, which has not yet been experienced if sought. The philosopher considers events occurring in the world as "before and after", "past" and "future", "simultaneity" and "sequence", and so on. At the same time, within this basic orientation scheme, the world of work is structured into different layers of reality. The core of reality is formed by what is called the "Zone of Manipulation". This zone includes those objects that the actor sees and directly manipulates, in contrast to distant objects that cannot be experienced in contact but are nevertheless in the field of view [4].

That layer of the world of work which the individual experiences as the core of his reality is called the world within his reach. This world of his includes not only the zone of manipulation, but also the things which fall within his field of vision and the

range of his hearing; moreover, not only the area of the world open to his actual work, but also the surrounding areas of his potential work. Everyday reality is socialized in many ways, which A. Schütz himself enumerates. First, it is structurally socialized, because it is based on a fundamental idealization: if I were to change places with another person, I would perceive the same part of the world, essentially in the same perspective as he does; our specific biographical circumstances become irrelevant for all practical purposes. Second, it is genetically socialized, because much of our knowledge (both its content and the particular forms of typification in which it is organized) has a social origin and is given in socially sanctioned terms. Third, it is socialized in the sense of the social classification of knowledge. Each individual knows only a part of the world, and the general knowledge of the same part of the world differs in degree of clarity, expressiveness, awareness, or simply belief [4].

Thus, we see that phenomenology studies how objective realities appear: events, social situations, actions in the consciousness of individuals. The life world is the source of any problematic and reflection, it is from the life horizon that consciousness can start in every act of its intentional activity. For E. Husserl, consciousness is always the consciousness of concrete life realities.

Phenomenological research is a natural transition from phenomenological description to interpretation. Description gives us an associative-genetic unfolding of the phenomenon into the horizon, and interpretation is called upon to clarify the semantic connections between phenomena and ultimately to reveal the nature of the inclusion of the author and interpreter in the totality of the horizon, to reveal the method and specific mechanism of constitution. In the transition from phenomenological description to interpretation, there is no change from the ontological level to the ontic, as is typical for science, where the transition from ontics to abstraction is first carried out, and then a return from the formal to the ontic level by concretizing theoretical discourse into a confirmatory, demonstrative experiment.

Література

1. Гусерль Е. Досвід і судження. Дослідження генеалогії логіки. Київ: ППС-2002, 2009. 356 с. Режим доступу: https://chtyvo.org.ua/authors/Husserl_Edmund/Dosvid_i_sudzhennia_Doslidzhennia_henealohii_lohiky/
2. Давіденко В. Дослідження феноменології на початку ХХ століття: польський та український радянський контексти. *Філософська думка*. 2023. № 3. С. 130-149.
3. Окрокова В. В. Образ нової соціальної реальності Постмодерну та форми його моделювання: Монографія. Одеса: ВМВ, 2018. 288 с.
4. Schutz A. Phenomenology and Social Relations. Chicago: University of Chicago Press, 1999. 336 p. <https://ru.scribd.com/document/400446204/Alfred-Schutz-On-Phenomenology-and-Social-Relations-University-of-Chicago-Press-1999-pdf>

Наукове видання

**«ІСТОРИЧНА НАУКА В УМОВАХ ВІЙНИ ОЧИМА ЗДОБУВАЧІВ
ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА МОЛОДИХ УЧЕНИХ»**

Збірник матеріалів

Всеукраїнської наукової конференції
здобувачів вищої освіти і молодих учених

м. Одеса, 25 квітня 2025 р.